

Memoir Template

Author's Name

Judovo ověřování historického myšlení

Juda Kaleta

This document is reproducible thanks to:

- L^AT_EXand its class memoir (<http://www.ctan.org/pkg/memoir>).
- R (<http://www.r-project.org/>) and RStudio (<http://www.rstudio.com/>)
- bookdown (<http://bookdown.org/>) and memoR (<https://ericmarcon.github.io/memoR/>)

Name of the owner of the logo

<http://www.company.com>

An explanatory sentence. Leave an empty line for line breaks.

Contents

Contents	v
Úvod	vii
HPT a extremismus	ix
Plánovaný výzkum	ix
Plán a cíle výzkumu	ix
Předpokládaná zjištění	xi
Výsledky výzkumu	xii
Jak výzkum probíhal?	xii
Výsledky	xiii
Co si z výsledků může učitel odnést?	xvi
Materiály	xvi
Umí žáci vyvozovat oprávněné závěry z pramenů?	xvii
Proč by to pro učitele mohlo být užitečné?	xvii
Jak bude výzkum probíhat?	xviii
Ukázka úkolu	xviii
Co jako zapojený učitel dostanu?	xviii
K čemu to může být ve výuce?	xviii
Literatura	xxi
Bibliography	xxiii
List of Figures	xxv

Úvod

Toto je veřejné sdílení předběžných zjištění, myšlenek a materiálů k diskuzi v rámci mého doktorského studia, ve kterém se zaměřuji na problematiku historického myšlení a jeho ověřování ve výuce dějepisu.

Cíle tohoto webu jsou následující:

1. Protože samotná dizertace i průběžné výstupy budou převážně v angličtině, tento web by měl zjištění zprostředkovat i českému čtenáři.
2. Zároveň ve shodě s principy open science se budu snažit zprostředkovávat průběžný stav výzkumu – a otevřít ho tak přípomínkám, dotazům a návrhům na vylepšení.
3. V neposlední řádě chci touto cestou vrátit svůj dluh zapojeným učitelům a sdílet s nimi materiály, které by sami mohli adaptovat v hodinách.

Z principu je tento web *work-in-progress* - jeho obsah se bude proměňovat. Veškeré změny jsou evidovány v logu [Github repozitáře](#).

Obsah neprochází žádnou formální kontrolou, ani po stránce obsahové, ani jazykové. Pokud narazíte na (třeba jazykovou) chybu, alespoň víte, že nečtete žádný výplod umělé inteligence.

V každém případě mi můžete dát vědět na mail juda.kaleta@gmail.com.

Díky a at je vám obsah k užitku.

Veškerý obsah tohoto webu je publikován pod licencí CC BY 4.0

HPT a extremismus

Existující modely historického myšlení pracují s konceptem tzv. dobových perspektiv (*historical perspectives*). Projekt Dějepis+ je rámoval otázkou „*Jak lépe porozumět lidem, kteří žili v minulosti?*“ (Činátl et al. 2021, p. 10). Jak ale, že žákům se porozumět lidem v minulosti daří?

Jedním z nástrojů, který se o to pokouší, je tzv. Historical Perspective Taking (HPT) dotazník (Hartmann and Hasselhorn 2008). Má solidní empirické podložení a úspěšně ho adaptovaly i další výzkumy (Huijgen et al. 2014; Huijgen et al. 2016).

Zdá se mi ale, že má jeden zásadní nedostatek – nijak nezohledňuje současné perspektivy žáků. Jinými slovy: žák, který dosáhne lepšího výsledku v HPT, nemusí ve skutečnosti vykazovat lepší porozumění lidem v minulosti. Může výsledku dosáhnout proto, že nepřejímá implicitní předpoklad současné perspektivy HPT – tedy že současná perspektiva všech žáků je „*nacismus byl špatný*“.

Jak výsledky ovlivňují právě názory (a perspektiva) žáka, bych chtěl ověřit následujícím výzkumem.

Plánovaný výzkum

Plán a cíle výzkumu

Hlavní cíl: Ověřit, jestli a jak moc mohou dnešní postoje žáků (příklon k autoritarismu, normalizace nacismu) ovlivnit výsledky ve validovaném nástroji na měření historických perspektiv – tedy budit dojem dobrého historického myšlení jen proto, že jejich názory souzní s názory tehdejších aktérů.

Kromě toho by výzkum měl českým učitelům přispět

- ověřeným českým překladem HPT dotazníku;
- ověřeným nástroje pro ověření současných perspektiv žáků (FR-LF, KSA-3, SDR-5)

Tyto nástroje by měly učitelům pomoci lépe diagnostikovat, jak na tom jejich žáci jsou jak se schopností zaujmout dobové perspektivy, tak ohledně příklonu k různým autoritářským postojům – a v konečném důsledku tedy

pomoci lépe přizpůsobit výuku moderních a soudobých dějin potřebám konkrétní třídy.

Jak to bude prakticky probíhat

Kdo: 9. ročník ZŠ + všechny ročníky SŠ

Čas: 15-25 minut čistého času

Jednotlivé části:

1. **Sběr základních údajů:** dotazník je anonymní, žáci pouze zadají svou třídu, pohlaví a poslední známku z dějepisu.
2. **Mini-test znalostí (6 položek)** – pro zjištění vlivu znalostí na schopnost zaujmout dobově perspektivy. (Huijgen et al. 2016)
3. **Úkol na dobové perspektivy** – český překlad ověřeného nástroje, který je postaven na fiktiní situaci z meziválečného Německa. (Hartmann and Hasselhorn 2008)
4. **Krátký anonymní dotazník postojů** – obsahuje náhodně seřazené položky tří nástrojů:
 - FR-LF (mini verze o 6 položkách) - měří postoje k autoritářské vládě a zlehčování nacismu (Decker et al. 2013)
 - KSA-3 – měří ultra-pravicovou názorovou orientaci (Beierlein et al. 2014; Nießen et al. 2019)
 - SDR-5 – měří sociální žádoucnost, tedy jak moc ovlivňuje odpovědi žáků to, aby vypadali dobře (Hays et al. 1989)

Co bude dělat učitel?

- zašlete odkaz na vyplnění dotazníku (elektronicky) *nebo* rozdáte vytisklé dotazníky v papírové variantě
- dohlédnete na klidný průběh a odevzdání

Etika a bezpečí

- Účast je **dobrovolná a anonymní**, žák může vyplňování odmítnout – nenufte ho, prosím
- Pokud by některé otázky vyvolaly reakci žáků, doporučuji zařadit krátký bezpečný prostor pro reflexi a sdílení

Co jako jako zapojený učitel dostanu?

1. Souhrnný report za třídu/školu:

- jaké žáci prokázali schopnosti zaujmout dobovou perspektivu
- jaký se u nich projevil vztah mezi znalostmi a schopností zaujmout dobovou perspektivu

- případné náznaky nežádoucího “přilepšení” výkonu na základě postojů žáku

2. Doporučení do výuky:

- tipy na základě výzkumů, jak prohlubovat schopnost žáků zaujmout dobové perspektivy;
- tipy, jak vybírat kontext, který žákům pomůže (časový, prostorový, socio-politický, socio-kulturní)

Předpokládaná zjištění

Scénář A – potvrzení vlivu postojů žáka

Pracovní hypotéza je, že příklon žáka k extremistickým postojům může kontaminovat výsledky testu na schopnost zaujmout dobové perspektivy. Pokud se to potvrdí, bude to pro nás:

1. signál, že při výuce dějepisu je důležité s postoji žáka pracovat a vědomě je reflektovat, protože mohou ovlivnit nejen jeho přemýšlení o minulosti, ale i to, jak jeho výstupy působí skrytě na učitele;
2. solidní základ pro přemýšlení o tom, jak konstruovat ověřování schopnosti zaujmout dobové perspektivy, které by nebylo náchylné na ovlivnění postoji žáka.

Scénář B – vliv postojů žáka se neprokáže

Pokud se hypotéza vlivu postojů žáka na výsledky neprokáže, bude to trochu zklamání a překvapení. Nicméně i to bude cenné zjištění – a hlavně, zůstane nám validovaný a funkční nástroj, pomocí kterého bude možné schopnost žáků zaujmout dobovou perspektivu ověřovat.

FAQ pro učitele

Není to politický průzkum? – Ne. Nezajímají mne přímo politické postoje žáků, ale to, jak mohou ovlivnit (kontaminovat) ověřování schopnosti zaujmout dobovou perspektivu.

Proč se pracuje s “fiktivní” situací bez primárního pramene?

– Autoři původního nástroje HPT vycházeli z předpokladu, že při použití primárního pramene by výsledky mohla do velké míry ovlivnit schopnost žáků číst dobový pramen.

Můžu úlohy a dotazníky nějak připomínkovat? – Rozhodně! Pokud máte návrh na vylepšení překladu nebo formulace, napište mi na juda.kaleta@gmail.com. Zároveň ale platí, že se snažím být věrný originálu – takže vylepšení, které se budou příliš vzdalovat od původní verze, sice ocením a poznamenám si, ale spíše nebudu moci začlenit.

Výsledky výzkumu

V dějepise se často snažíme žákům pomoci porozumět lidem v minulosti v jejich dobovém kontextu, nikoli je hodnotit dnešníma očima. Tuto schopnost se výzkumně snaží zachytit test Historical Perspective Taking (HPT). Jenže...

Nemůže žák dosáhnout dobrého výsledku v testu dobových perspektiv spíše proto, že jeho **současné postoje souzní s postoji historických aktérů**, než proto, že skutečně dobře historicky uvažuje?

Konkrétně: nemohou zda autoritářské nebo pro-nacistické postoje „vylepšit“ výsledek v úloze zaměřené na porozumění meziválečnému Německu?

Ne, předpoklad, že žáci s autoritářskými postoji dosáhnou lepších výsledků v HPT testu, se nepotvrdil. Korelace mezi postoji a výsledky v HPT byla velmi slabá až nulová. To znamená, že výsledky v HPT testu nejsou kontaminovány současnými postoji žáků. Dobrá zpráva pro učitele dějepisu - výsledky v HPT testu skutečně odrážejí schopnost žáků zaujmout dobové perspektivy, nikoliv jejich současné názory. **Můžete ho tedy bez obav používat jako nástroj pro diagnostiku historického myšlení vašich žáků.**

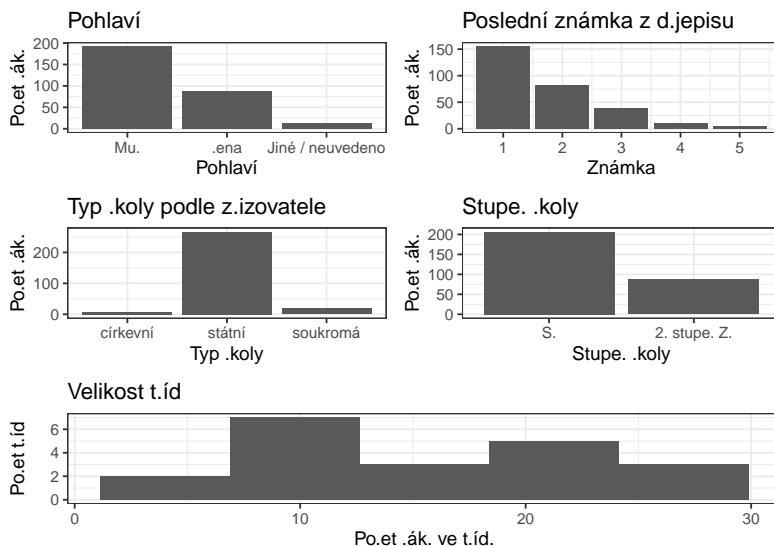
Jak výzkum probíhal?

Výzkum proběhl v prosinci 2025 a zúčastnili se ho žáci 9. ročníků ZŠ a všech ročníků SŠ z různých typů škol a regionů ČR. Cílem při tom nebyla reprezentativnost (výsledky tedy nic neříkají o tom, jak jsou na tom „čeští žáci“ obecně), ale jen zjištění, zda se potvrdí hypotéza, že autoritářské postaje žáků mohou ovlivnit výsledky v HPT testu.

Celkem se výzkumu zúčastnilo 293 žáků z 10 škol (20 tříd).

Podrobnosti o vzorku žáků

Popis vzorku

Co žáci vyplňovali?

Žáci vyplňovali dotazník v délce přibližně 20-30 minut pomocí Google Forms (online). Dotazník obsahoval:

- Základní údaje** – konkrétně třída, pohlaví a poslední známka z dějepisu.
- Mini-test znalostí** – 6 otázek na základní znalosti o meziválečném Německu pro kontrolu vlivu znalostí na výsledky HPT.
- HPT dotazník** – český překlad ověřeného nástroje na měření schopnosti zaujmout dobové perspektivy (Hartmann and Hasselhorn 2008).
- Dotazník postojů** – obsahoval položky z následujících nástrojů:
 - FR-LF (mini verze o 6 položkách) – měří postoje k autoritářské vládě a zlehčování nacismu (Decker et al. 2013)
 - KSA-3 – měří ultra-pravicovou názorovou orientaci (Beierlein et al. 2014; Nießen et al. 2019)
 - SDR-5 – měří sociální žádoucnost, tedy jak moc ovlivňuje odpovědi žáků to, aby vypadali dobře (Hays et al. 1989)

Všechny nástroje byly přeloženy do češtiny a zpětně přeloženy do angličtiny pro ověření kvality překladu. HPT dotazník byl navíc zkонтrolován nezávislým učitelem dějepisu s dostatečnou praxí a znalostí modelů historického myšlení. Všechny dotazníky níže v sekci Materiály.

Výsledky

Hlavní výsledek – nepotvrdilo se, že by příklon žáků k autoritářským nebo extremistickým postojům zlepšoval výsledky v HPT testu.

- Vztah mezi postoji žáků a jejich výsledky v HPT byl **velmi slabý**.
- Žáci s autoritářskými postoji nedosahovali statisticky lepším výsledků, spíše data naznačovala opak (i když velmi slabě).

Závěr? Výsledky v HPT testu tedy skutečně odrážejí schopnost žáků zaujmout dobové perspektivy, nikoliv jejich současné názory. To je dobrá zpráva pro učitele – můžete HPT test použít pro měření, jestli žák dokáže zaujmout dobovou perspektivu a nemusíte se moc bát, že by žáci “ošidili” test svými postoji.

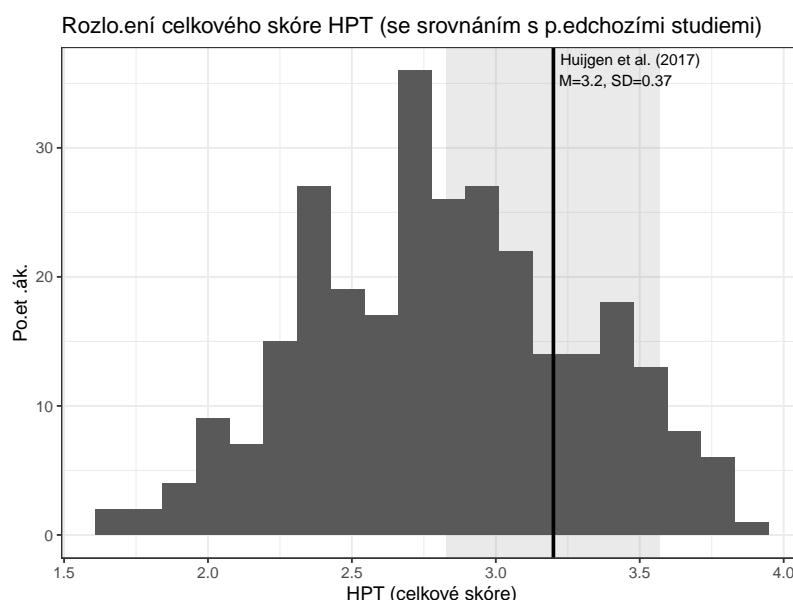
Podrobnější výsledky

Rozložení výsledků HPT zhruba odpovídá normálnímu rozložení, které se dalo očekávat. Celkově žáci dosahovali o něco nižších výsledků než v původní studii (Huijgen et al. 2016), ale rozdíl nebyl velký. Vliv na to mělo i to, že na rozdíl od nizozemské studie se výzkumu zúčastnili i žáci 9. ročníků ZŠ, učilišť a středních odborných škol. V nizozemské studii šlo pouze o žáky z ekvivalentu gymnázií.

Zároveň ale platí, že zapojení čestí učitelé se rekrutovali především z těch, kteří mají zájem o moderní dějiny a výuku dějepisu, takže nelze vyloučit, že jejich žáci mohou být nadprůměrní i v tomto ohledu. Opakuji, že výzkum ale nebyl zaměřen na reprezentativnost, ale jen na ověření hlavní hypotézy.

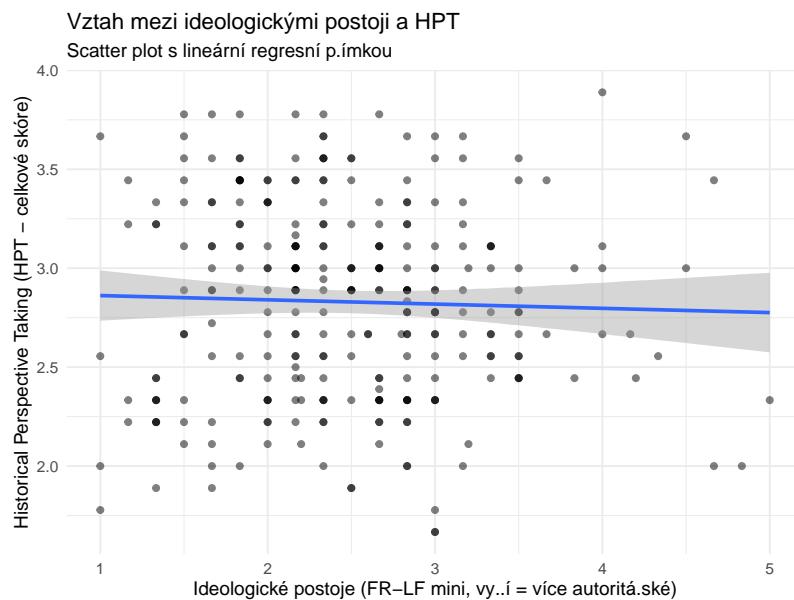
Table 1: Základní deskriptivní statistiky celkového skóre HPT

Průměr	Rozptyl	SD	Minimum	Maximum
2.83	0.24	0.49	1.67	3.89

Vztah mezi postoji a HPT je znázorněn na následujícím grafu lineární regresní přímkou. Jak je vidět, vztah je velmi slabý. Tento výsledek byl potvrzen složitějšími statistickými modely (lineární smíšené modely s náhodnými efekty pro třídy a školy), které ale zde neuvádíme pro přehlednost. Zájemcům rád poskytnu kompletní analýzy, v budoucnu se snad objeví i v nějakém odborném článku.

Ve vztahu k testu znalostí se potvrdily výsledky předchozích studií, že znalosti se na výsledcích HPT podílejí zhruba z 20 %. Žáci s lepšími znalostmi dosahovali i lepších výsledků v HPT testu.

Korelační matici

Table 2: Korelační

	HPT (celkem)	HPT (bez ROA)	POP*	ROA	CONT	FR-LF mini
HPT (celkem)	1.00	0.90	0.64	0.72	0.78	-0.03
HPT (bez ROA)	0.90	1.00	0.76	0.35	0.82	-0.04
POP*	0.64	0.76	1.00	0.16	0.25	-0.09
ROA	0.72	0.35	0.16	1.00	0.38	0.00
CONT	0.78	0.82	0.25	0.38	1.00	0.02
FR-LF mini	-0.03	-0.04	-0.09	0.00	0.02	1.00
KN	0.37	0.33	0.31	0.28	0.23	-0.11

Pozn.: POP* = absence presentistického (populistického) uvažování; ROA = role aktéra; CONT = kontextualizace. FF

Konkrétně byly provedeny následující analýzy:

- analýza spolehlivosti jednotlivých škál (Cronbachova alfa, McDonaldovo omega)
- modely zohledňující shlukování ve třídách a školách (lineární smíšené modely)
- kontrola vlivu znalostí (mini test znalostí)
- test férnosti jednotlivých položek (DIF analýza)

- srovnání struktury testu mezi různými skupinami (vícefaktorová analýza)

Tyto analýzy vedly ke stejným závěrům jako jednoduché grafy výše, navíc potvrdily robustnost a použitelnost HPT dotazníku v českém překladu a kontextu.

Co si z výsledků může učitel odnést?

1. **HPT dotazník lze používat pro ověření schopnosti žáků zaujmout dobové perspektivy.** Samozřejmě je vhodné ho kombinovat s dalšími nástroji a přístupy (např. HistoryLabovými cvičeními zaměřenými na tento koncept), ale jako jeden z nástrojů pro diagnostiku historického myšlení je použitelný.
2. **Schopnost dobových perspektiv není to samé jako souhlas s danými postoji.** I žáci s autoritářskými nebo pro-nacistickými postoji mohou mít potíže s porozuměním lidem v minulosti v jejich dobovém kontextu. Naopak žáci s demokratickými postoji nemusí mít automaticky dobové perspektivy zvládnuté.
3. **Znalosti jsou podstatné, ale nejsou vším.** Znalosti o daném historickém období (v tomto případě meziválečné Německo) hrají roli v tom, jak dobré žák dokáže zaujmout dobovou perspektivu, ale nejsou jediným faktorem a zdaleka ne tím hlavním. Je důležité rozvíjet i další dovednosti a schopnosti historického myšlení.

Materiály

- Stručný výzkumný záměr (anglicky)
- Mini test znalostí (není určen pro sdílení se žáky)
- Překlad HPT dotazníku do češtiny (není určen k sdílení se žáky)
- Adaptace FR-LF + KSA + SDR dotazníku do češtiny (není určeno ke sdílení se žáky)
- Google Form šablona celého dotazníku ke kopírování (vyžaduje Google účet)
 - po vytvoření kopie je určeno k online zadávání žákům
- Papírová verze k tisku (Google Docs) - je určeno k zadávání žákům
 - Papírová verze k tisku (PDF, verze na 1 list)
 - Papírová verze k tisku (PDF, verze na 2 listy)
- Anonymizovaný dataset pro vlastní analýzy (RDS) ([codebook](#))
- Ukázka výsledného reportu pro učitele (PDF)

Umí žáci vyvozovat oprávněné závěry z pramenů?

Argumentuj na základě pramene... Opravdu to pramen říká? ... Není to už jen interpretace?

V hodinách dějepisu a zejména v badatelské výuce po žácích často chceme, aby vyvozovali své závěry z pramenů. Jenže není vždy snadné poznat, jestli to skutečně umí - schopnost vyvozovat oprávněné závěry z pramenů se ztrácí pod vrstvou dalších dovedností a znalostí, jako je obecné čtení s porozuměním, schopnost pracovat s historickými prameny, schopnost formulovat závěry a argumenty, atd.

Tento výzkum si klade za cíl vytvořit nástroj, který by nám pomohl zjistit, jak žáci závěry z pramenů vyvozují, aniž by v tom hrály vliv jiné faktory.

Nejde o test faktů.

Nejde o zkoušení znalostí učiva.

Jde o to, jak žáci uvažují nad zdroji a tvrzeními o minulosti.

Proč by to pro učitele mohlo být užitečné?

Zapojeným učitelům může výzkum přinést:

- přehled o tom, jak jejich žáci pracují s tvrzeními a důkazy,
- srovnání různých tříd (pokud se zapojí více tříd),
- podněty, kde mají žáci tendenci „přeskakovat“ k rychlým závěrům,
- konkrétní doporučení, jak tyto dovednosti dál rozvíjet.

Výsledkem nebude jen tabulka bodů, ale stručný a srozumitelný report pro Vaši třídu, který ukáže:

- v čem jsou žáci silní,
- kde mají typické potíže,
- jaké typy úvah se u nich objevují.

Cílem není hodnotit učitele ani školu. Smyslem je nabídnout nástroj, který může pomoci lépe zacílit výuku.

Jak bude výzkum probíhat?

- **Kdo?** 9. ročník ZŠ a všechny ročníky SŠ
- **Čas:** cca 30–45 minut
- **Jak?** Online test, který žáci vyplní na počítači, tabletu nebo telefonu.

1. Obdržíte unikátní odkaz (a QR kód).
2. Odkaz pošlete žákům nebo promítнетe ve třídě.
3. Žáci test vyplní online.
4. Není potřeba žádná registrace.

- **Co žáci budou vyplňovat:**

1. Krátké základní údaje (anonymně).
2. Úkoly se zdroji a tvrzeními – vybírají, zda je tvrzení oprávněné, a zdůvodňují proč.
3. Dvě složitější situace z „reálnějšího“ kontextu.

Účast žáků je dobrovolná a anonymní.

Ukázka úkolu

Co jako zapojený učitel dostanu?

1. Souhrnný report za Vaši třídu
 - jak žáci pracují s tvrzeními a důkazy,
 - kde mají tendenci dělat ukvapené závěry,
 - jaký je vztah mezi znalostmi a způsobem uvažování.
2. Doporučení do výuky
 - tipy na úpravu zadání úloh,
 - návrhy, jak pracovat s tvrzeními a důkazy,
 - inspiraci pro vlastní aktivity.
3. Možnost konzultace výsledků (online / e-mailem).

Kromě toho dobrý pocit z toho, že pomůžete ověřit nástroj, který může být užitečný pro širší komunitu učitelů. Podílejte se na výzkumu, který má ambici zlepšit způsob, jak ověřujeme práci žáků v dějepise.

K čemu to může být ve výuce?

Možná znáte situace, kdy:

- žáci rychle odpovídají, ale jejich závěry nejsou úplně opřené o zdroj,
- část si třídy je velmi jistá, i když důkazy nejsou silné,

3. krok z 23

Zdroj: Oficiální zpráva Ministerstva školství Modré provincie

"Náš nový školní systém dosáhl mimořádného úspěchu. Počet zapsaných žáků se letos zvýšil o 40 %, přičemž žáci vykazují výborný pokrok ve všech předmětech. Učitelé uvádějí vysokou spokojenosť s novým učebním plánem. Reformy ministerstva jasně proměnily vzdělávání v celé provincii k lepšímu."

Poskytuje tento zdroj důkaz, že reformy školství byly skutečně úspěšné?

- Ne, protože vládní úředníci nemohou přímo sledovat, co se děje ve všech školách.
- Ano, protože oficiální vládní zprávy musí být přesné a pravdivé.
- Ne, protože ministerstvo má zájem prezentovat své reformy pozitivně.
- Ano, protože zpráva uvádí konkrétní statistiky, například zvýšení o čtyřicet procent.
- Nevím / nechci odpovídat.

Proč musíme tento zdroj posoudit, než přijmeme jeho tvrzení?

- Kvalitu vzdělávání nelze měřit, takže tvrzení o úspěchu nemají smysl.
- Účelem zdroje je obhájit práci a rozhodnutí ministerstva.
- Oficiální zprávy vždy obsahují chyby, protože úředníci při psaní chybují.
- Uvedené statistiky jsou příliš přesné, aby jim bylo možné věřit bez ověření.
- Nevím / nechci odpovídat.

Pokračovat na další část >

Figure 1: Ukázka úkolu

UMÍ ŽÁCI VYVOZOVAT OPRÁVNĚNÉ ZÁVĚRY Z PRAMENŮ?

- někteří žáci jsou opatrní, ale neumí to vysvětlit.

Test může pomoci odhalit právě tyto rozdíly.

Ukáže, jestli problém spočívá spíš v práci s důkazy, v příliš rychlém zobecňování, nebo v nejistotě při formulování závěrů.

Literatura

Bibliography

- Beierlein, C., F. Asbrock, M. Kauff, and P. Schmidt (2014). *Die Kurzskala Autoritarismus (KSA-3): Ein ökonomisches Messinstrument zur Erfassung autoritärer Einstellungen.* 2014/32 (cit. on pp. x, xiii).
- Činátl, K. et al. (2021). *Metodika HistoryLabu.* Praha. URL: <https://lms.historylab.cz/pdf/metodika-historylabu.pdf> (visited on 04/10/2024) (cit. on p. ix).
- Decker, O., J. Kiess, and E. Brähler (2013). *Rechtsextremismus der Mitte: Die Leipziger Mitte-Studie 2012.* Wiesbaden: Springer VS (cit. on pp. x, xiii).
- Hartmann, U. and M. Hasselhorn (2008). “Historical perspective taking: A standardized measure for an aspect of students’ historical thinking.” In: *Learning and Individual Differences* 18 (2), pp. 264–270. DOI: [10.1016/j.lindif.2007.10.002](https://doi.org/10.1016/j.lindif.2007.10.002). URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.lindif.2007.10.002> (visited on 05/06/2025) (cit. on pp. ix, x, xiii).
- Hays, R. D., T. Hayashi, and A. L. Stewart (1989). “A Five-Item Measure of Socially Desirable Response Set.” In: *Educational and Psychological Measurement* 49 (3), pp. 629–636. DOI: [10.1177/001316448904900315](https://doi.org/10.1177/001316448904900315). URL: <https://doi.org/10.1177/001316448904900315> (cit. on pp. x, xiii).
- Huijgen, T., C. van Boxtel, W. van de Grift, and P. Holthuis (2014). “Testing elementary and secondary school students’ ability to perform historical perspective taking: the constructing of valid and reliable measure instruments.” In: *European Journal of Psychology of Education* 29 (4), pp. 653–672. DOI: [10.1007/s10212-014-0219-4](https://doi.org/10.1007/s10212-014-0219-4). URL: <https://doi.org/10.1007/s10212-014-0219-4> (cit. on p. ix).
- (2016). “Toward Historical Perspective Taking: Students’ Reasoning When Contextualizing the Actions of People in the Past.” In: *Theory & Research in Social Education* 45 (1), pp. 110–144. DOI: [10.1080/00933104.2016.1208597](https://doi.org/10.1080/00933104.2016.1208597). URL: <https://doi.org/10.1080/00933104.2016.1208597> (cit. on pp. ix, x, xiv).
- Nießen, D., I. Schmidt, C. Beierlein, and C. M. Lechner (2019). “An English-language adaptation of the Authoritarianism Short Scale (KSA-3).” In: *Zusammenstellung sozialwissenschaftlicher Items und Skalen (ZIS)*. DOI: [10.6102/zis272](https://doi.org/10.6102/zis272) (cit. on pp. x, xiii).

List of Figures

1	Ukázka úkolu	xix
---	------------------------	-----

Abstract English abstract, on the last page.

This is a bookdown template based on LaTeX memoir class.

Keywords Keyword in English, As a list.

